

กฎหมายคุ้มครองสิทธิและให้ความเป็นธรรม แก่ผู้ค้ำประกัน

ดร.มงคล เทียนประเทืองชัย*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์สองประการ คือ ๑. เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้ค้ำประกัน ๒. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบในทางปฏิบัติของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ ในส่วนของการค้ำประกัน

จากการศึกษาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อ ๑. พบว่า ในด้านตัวบทบัญญัติของกฎหมายที่แก้ไขใหม่ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ นี้ส่วนใหญ่ให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ค้ำประกันดีขึ้นกว่าเดิม กล่าวคือ ลดสิทธิของเจ้าหนี้ให้เหลือน้อยลง แต่ในขณะเดียวกันก็เพิ่มสิทธิของผู้ค้ำประกันให้มากขึ้น (เช่น สิทธิที่เกี่ยวกับอำนาจการต่อรอง เป็นต้น) จนเกือบจะเท่าเทียมกันหรือเสมอภาคกัน ซึ่งเป็นการสร้างความเป็นธรรมหรือความยุติธรรมให้มากยิ่งขึ้น

แต่เมื่อศึกษาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ กลับพบว่า บทบัญญัติบางมาตราหรือบางส่วนตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ นี้ ยังไม่ชัดเจนหรือยังไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เช่น ปัญหาลูกหนี้อาจจะเข้าถึงสินเชื่อได้ยากขึ้น (เจ้าหนี้เงินกู้เคร่งครัดปล่อยสินเชื่อยากขึ้น) ปัญหาผู้ค้ำประกันอาจจะต้องเป็นลูกหนี้ร่วมในสัญญาประธาณ และปัญหาจากการต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อน ๖๐ วัน เป็นต้น

คำสำคัญ : คุ้มครองผู้ค้ำประกัน, สิทธิของผู้ค้ำประกัน, ความเป็นธรรม

Abstract

This article is consisted of 2 objectives. The first one is to study the provisions of the law that protects the rights and fairness to the Surety. The second one is to study the practical impact of the Civil and Commercial Code Amendment Act (No. 20) Act 2557 in the part of Suretyship.

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

From the study, it is found that the Provisions of the amended Act to amend the Civil and Commercial Code (No. 20) Act 2557. This Law is mainly to protect the rights and fairness to the Surety more than. It is reduce the rights of creditors to low. But at the same time increase the rights of the Surety (Such as Bargaining power Guaranteed contracts, etc.) and almost equal. This is creates fairness or justice to Surety.

But, The Practice is found that the provisions of Section or in part by the Civil and Commercial Code Amendment Act (No. 20) Act 2557. it is not clear whether or not appropriate. It is many problems in practice. So, The debtor may be more difficult to access credit (The Creditors are strict lending more difficult), The Surety may be in the debtor's principle Contract. And the issue of advance notice before 60 days are problems in practice.

Keywords : Protect to Surety, Rights to Surety, Justice to Surety

บทนำ

“เนื้อไม่ได้กิน หนังไม่ได้รองนั่ง กระจุกแขวนคอ” ดูเหมือนจะเป็นคำกล่าวที่สื่อถึงบุคคลที่เป็นผู้ค้ำประกันได้ชัดเจนและเจ็บปวด นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๗) เพราะผู้ค้ำประกันนั้นส่วนใหญ่ไม่ได้รับประโยชน์จากสัญญาประธาณ แต่ต้องมารับผิดชอบตามสัญญาอุปกรณ์ กล่าวคือเขาเป็นเพียงบุคคลภายนอกที่ยอมตนเข้ามาผูกพันต่อเจ้าหนี้ในการที่จะชำระหนี้แทนลูกหนี้ (ที่เขาค้ำประกันด้วยความเห็นใจหรือความเกรงใจหรือด้วยเหตุผลบางอย่าง) ซึ่งในทางกฎหมายก็เห็นใจเพราะจากการตีความจากบทบัญญัติต่าง ๆ ที่พยายามบัญญัติให้การคุ้มครองอยู่เสมอมา เช่น มาตรา ๖๕๑ มาตรา ๖๕๔ มาตรา ๖๕๕ มาตรา ๖๕๖ มาตรา ๖๕๗ มาตรา ๖๕๘ มาตรา ๖๕๙ มาตรา ๗๐๐ และ มาตรา ๗๐๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในปัจจุบัน เป็นต้น แต่จากข้อเท็จจริงใน

ทางปฏิบัติหาเพียงพอไม่ ยังปรากฏว่า เจ้าหนี้ส่วนใหญ่ เช่น สถาบันการเงิน หรือผู้ประกอบการอาชีพให้กู้ยืม มักอาศัยอำนาจต่อรองที่สูงกว่า หรือความได้เปรียบในทางการเงินกำหนดข้อตกลงอันเป็นการยกเว้นสิทธิของผู้ค้ำประกันที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบเป็นลูกหนี้ชั้นต้น กรณีเช่นนี้ จึงส่งผลให้ผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปไม่ได้รับความคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมทั้งต้องกลายเป็นผู้ถูกฟ้องให้ล้มละลายอีกจำนวนมาก ดังนั้นรัฐจึงเห็นเป็นการสมควรให้มีการแก้ไขกฎหมายบางฉบับบางมาตรา เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ค้ำประกันและผู้จำนองที่ใช้ลูกหนี้ชั้นต้นให้มากขึ้น คือ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอน ๗๗ ก เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้น

เก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๒) คือตั้งแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๑๕๕๘ เป็นต้นไป ส่วนจะคุ้มครองสิทธิ (คือประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้) และสร้างความเป็นธรรม (คือความเท่าเทียมกันหรือเสมอภาคกัน และความแตกต่างอย่างมีเหตุผลที่เหมาะสมในด้านต่าง ๆ) ได้มากน้อยเพียงใด คงต้องรอดูกันต่อไป สำหรับประเด็นสำคัญในที่นี้เพียงแต่อยากชวนให้มองอดีตที่ผ่านมา ทราบปัจจุบันที่แก้ไขใหม่ และใช้ให้เป็นผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่คาดหวังในอนาคต

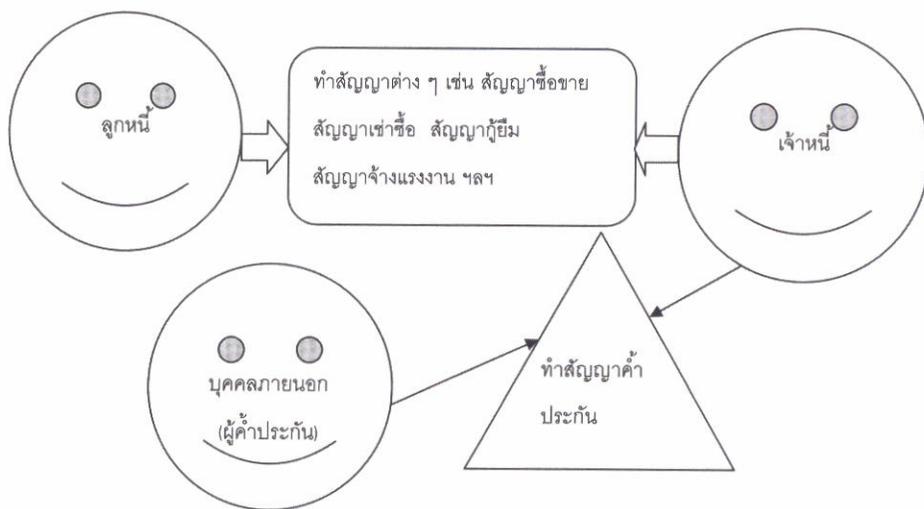
สิทธิที่กฎหมายให้ความคุ้มครองของผู้ค้ำประกัน

การจะกล่าวถึงสิทธิ (คือประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้) ของผู้ค้ำประกันและผู้จำนองที่มีใช้ลูกหนี้ชั้นต้นนั้น อาจต้องกล่าวถึงหน้าที่ของเจ้าหนี้ควบคู่กันไปด้วย เพราะในทางแพ่งนั้นสิทธิหน้าที่เป็นของคู่กัน ถ้าฝ่ายหนึ่งมีสิทธิ

อีกฝ่ายหนึ่งก็ต้องมีหน้าที่ เปรียบเสมือนเหรียญที่มีทั้งหัวและก้อยอยู่ในอันเดียวกัน ซึ่งในที่นี้จะขอกล่าวรวม ๆ กันไป และขอกล่าวเฉพาะในส่วนของผู้ค้ำประกัน คือ สิทธิของผู้ค้ำประกันและหน้าที่ของเจ้าหนี้เท่านั้น (ส่วนการคุ้มครองสิทธิและการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้จำนองที่มีใช้ลูกหนี้ชั้นต้นนั้น ถ้ามีโอกาสที่เหมาะสมก็จะได้กล่าวต่อไปในอนาคต)

การค้ำประกันเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่เจ้าหนี้อีกทางหนึ่ง ถ้าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ (ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ ก็ตาม) เจ้าหนี้สามารถจะได้รับชำระหนี้จากอีกบุคคลอีกคนหนึ่ง (หรือหลายคน ในกรณีค้ำประกันหลายคนหรือมีผู้รับเงื่อนไข) ที่เรียกว่า ผู้ค้ำประกัน

ค้ำประกัน (SURETYSHIP) คือ สัญญาซึ่งบุคคลภายนอกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ค้ำประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้คนหนึ่ง เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ (มาตรา ๖๔๐ วรรคแรก)

ตัวอย่างที่ 1

หนึ่ง ทำสัญญากู้ยืมเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท จากสอง มีกำหนดเวลาชำระคืน ๑ ปี โดยมีสาม ทำสัญญาตกลงกับสองว่า ถ้าครบกำหนดชำระแล้ว หนึ่งผิดนัดไม่ชำระเงินที่กู้ยืมไปคืน สามจะชำระเงินดังกล่าวคืนให้แก่สองเอง เช่นนี้ นายสาม คือผู้ค้ำประกัน สัญญาที่สามตกลงกับสองว่า จะชำระเงินแทนหนึ่ง นั่นคือ สัญญาค้ำประกัน

ตัวอย่างที่ 2

เอก สมัครเข้าทำงานกับ บริษัท โท จำกัด โดยมี ตรี ซึ่งเป็นข้าราชการ ทำสัญญาตกลงไว้กับ บริษัทโท จำกัด ว่า ถ้าหากเอก ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทแล้วไม่ชำระ ตรีจะเป็นคนชำระแทนเอง เช่นนี้ ตรีคือผู้ค้ำประกัน สัญญาที่ตรีทำกับ บริษัทนั้นคือ สัญญาค้ำประกัน

เมื่อสัญญาค้ำประกันเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์แล้ว จึงก่อให้เกิดหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับผู้ค้ำประกัน ทำให้เจ้าหนี้อำนาจเรียกขานต่อผู้ค้ำประกันในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัด ผู้ค้ำประกันจึงมีหน้าที่ต้องชำระหนี้แทนลูกหนี้ ซึ่งหนี้ (ทั้งหนี้การกระทำ หนี้การงดเว้น การกระทำ และหนี้การส่งมอบ) ที่สามารถทำสัญญาค้ำประกันได้นั้น คือหนี้ที่เกิดจากลูกหนี้เข้าทำสัญญากับเจ้าหนี้ จะเป็นหนี้ทางแพ่งอะไรก็ได้ เช่น หนี้เงินกู้ หนี้เช่าซื้อ หนี้ซื้อขาย หนี้จ้างแรงงาน หนี้ทุน การศึกษา หนี้ค่าสินค้า และหนี้การจ้างทำของ เป็นต้น ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๑ เดิมบัญญัติไว้ว่า “อันค้ำประกันนั้น จะมีได้แต่เฉพาะเพื่อหนี้อันสมบูรณ์

หนี้อันอนาคตหรือหนี้อันมีเงื่อนไข จะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนี้นั้นอาจเป็นผลได้จริง ก็ประกันได้

หนี้อันเกิดแต่สัญญาซึ่งไม่ผูกพันลูกหนี้ เพราะทำด้วยความสำคัญผิดหรือเพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถนั้น ก็อาจจะมีประกันอย่างสมบูรณ์ได้ ถ้าหากว่าผู้ค้ำประกันรู้เหตุสำคัญผิดหรือไร้ความสามารถนั้นในขณะที่เข้าทำสัญญาผูกพันตน” ซึ่งข้อความเหล่านี้ถูกเลิกโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๘๑ อันค้ำประกันนั้นจะมีได้แต่เฉพาะเพื่อหนี้อันสมบูรณ์

หนี้อันอนาคตหรือหนี้อันมีเงื่อนไขจะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนี้นั้นอาจเป็นผลได้จริงก็ประกันได้ แต่ต้องระบุนิติประสงค์ในการกอหนี้รายที่ค้ำประกัน ลักษณะของมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุดที่ค้ำประกันและระยะเวลาในการกอหนี้ที่จะค้ำประกัน เว้นแต่เป็นการค้ำประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลายคราวตามมาตรา ๖๙๙ จะไม่ระบุนระยะเวลาดังกล่าวก็ได้

สัญญาค้ำประกันต้องระบุนี้หรือสัญญาที่ค้ำประกันไว้โดยชัดแจ้ง และผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดชอบเฉพาะหนี้หรือสัญญาที่ระบุไว้เท่านั้น

หนี้อันเกิดแต่สัญญาซึ่งไม่ผูกพันลูกหนี้ เพราะทำด้วยความสำคัญผิดหรือเพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถนั้น ก็อาจจะมีประกันอย่างสมบูรณ์ได้

ถ้าหากว่าผู้ค้าประกันรู้เหตุสำคัญผิดหรือไร้ความสามารถนั้นในขณะที่เข้าทำสัญญาผูกพันตน”

จากมาตรานี้ พอตีความได้ว่า การค้าประกันอาจแบ่งได้ ๒ ประเภท คือ การค้าประกันแบบไม่จำกัดความรับผิด และการค้าประกันแบบจำกัดความรับผิด โดยก่อนการแก้ไขนั้นเน้นทั้งสองประเภทอย่างเท่า ๆ กัน กล่าวคือ การทำสัญญาการค้าประกันจะระบุขอบเขตความรับผิดชอบไว้ก็ได้ โดยจะจำกัดจำนวนเงินหรือระยะเวลาของการรับผิดชอบไว้ก็ได้ ซึ่งแล้วแต่จะตกลงกัน (การค้าประกันแบบจำกัดความรับผิด) แต่ถ้าไม่ระบุขอบเขตความรับผิดชอบ (คือจำนวนเงินหรือระยะเวลา) ไว้ถือว่ารับผิดชอบเท่ากับจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ (การค้าประกันแบบไม่จำกัดความรับผิด คือรับผิดทั้งต้น ดอกเบี้ย และค่าเสียหายที่ลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้) แต่เมื่อแก้ไขแล้ว ดูเหมือนว่า จะเน้นการค้าประกันแบบจำกัดความรับผิดชอบมากกว่าแบบไม่จำกัดความรับผิด กล่าวคือ ถ้าหนี้ที่เกิดขึ้นสมบูรณ์แล้ว ตามมาตรา ๖๘๑ วรรค ๑ ก็จำกัดเท่ากับหนี้นั้น (อาจรวมดอกเบี้ยและค่าเสียหายด้วย) หรือจะตกลงกันจำกัดต่ำกว่าหนี้นั้นก็ได้ แต่ถ้าหนี้ในอนาคตหรือหนี้ที่มีเงื่อนไขเพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนี้นั้นอาจเป็นผลได้จริง ถ้าจะมีการค้าประกันต้องระบุดุลประสงค์ในการก่อหนี้รายที่การค้าประกันลักษณะของมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุดที่การค้าประกันและระยะเวลาในการก่อหนี้ที่จะค้าประกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า กฎหมายใหม่มีการจำกัดขอบเขตความรับผิดให้เหลือน้อยลงกว่ากฎหมายเดิมมากขึ้น ซึ่งในทางปฏิบัติฝ่ายเจ้าหนี้ก็จะเห็นว่ากฎหมายใหม่นี้ไปทำให้เขามีสิทธิอันน้อยลง จึงมีการปรับตัวเพื่อรักษาประโยชน์ของตนอันอาจก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมา

การที่กฎหมาย (มาตรา ๖๘๐ มาตรา ๖๘๑ และมาตรา ๖๘๖) บัญญัติไว้ ทำให้เห็นว่า เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้ เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ไม่ชำระหนี้เมื่อใด เจ้าหนี้ก็มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้เมื่อนั้น เช่น ดำกู้เงินจากชาวเป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท กำหนดใช้คืนในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ โดยมีฟ้าเป็นผู้ค้าประกัน ครั้นเมื่อถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ ดำไม่ชำระหนี้ ชาวมีสิทธิเรียกให้นายฟ้าชำระหนี้แทนได้ทันที แต่เมื่อพิจารณาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ ๑๑ หมวด ๒ และหมวด ๓ ทำให้เห็นว่า ผู้ค้าประกันก็มีสิทธิต่างๆ แยกเป็น ๒ กรณีใหญ่ คือ สิทธิก่อนการชำระหนี้ และ สิทธิของผลภายหลังชำระหนี้

กรณีแรก คือ สิทธิของผู้ค้าประกันก่อนการชำระหนี้ (มาตรา ๖๘๖ ถึงมาตรา ๖๙๒)

๑) สิทธิขายเบี่ยงให้เจ้าหนี้ไปบังคับเอา กับลูกหนี้ก่อน

(๑) เมื่อเจ้าหนี้ทวงให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ ผู้ค้าประกัน (มีสิทธิ) จะขอให้เรียกลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนก็ได้ เว้นแต่ลูกหนี้จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายเสียแล้ว หรือไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ไปอยู่แห่งใดในพระราชอาณาเขต (มาตรา ๖๘๘ มาตรา ๖๘๙) และเว้นแต่ทำสัญญาการค้าประกันยกเว้นมาตรา ๖๘๘ และมาตรา ๖๘๙ ไว้ก็จะเป็นลูกหนี้ร่วม เป็นผลให้ขายเบี่ยงไม่ได้ ซึ่งจะเห็นว่าถึงจะมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิ แต่ก็ยังมีช่องทางให้ตกลงยกเว้นกันได้ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้ค้าประกันจำนวนไม่น้อย

(๒) แม้ว่า เจ้าหนี้จะได้เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนแล้วจึงมาเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ ซึ่งทำให้ผู้ค้ำประกันไม่สามารถใช้สิทธิตามข้อ (๑) ดังกล่าวได้ก็ตาม ถ้าผู้ค้ำประกันพิสูจน์ได้ว่า

- ก. ลูกหนี้นั้นมีทางชำระได้ และ
- ข. การที่จะชำระหนี้ นั้นไม่เป็นภาระยาก

ตัวอย่าง เจ้าหนี้ต้องไปบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อน เช่น นายดำได้กู้ยืมเงินจากนายขาวเป็นจำนวนเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีนายเขียวเป็นผู้ค้ำประกัน ต่อมา นายดำผิดนัดไม่ชำระหนี้ นายขาวจึงได้ทวงถามจากนายดำ นายดำก็ทำเพิกเฉย นายขาวจึงทวงเงินจากนายเขียวผู้ค้ำประกันให้ชำระหนี้แทน ถ้านายเขียวพิสูจน์ได้ว่า นายดำมีเงินฝากธนาคารอยู่เป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท นายขาวต้องฟ้องให้นายดำชำระเงินก่อน

ตามตัวอย่าง (กฎหมาย มาตรา ๖๔๙) ที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า ผู้ค้ำประกันต้องรับภาระหน้าที่ในการพิสูจน์ เพื่อป้ายเบี่ยงให้เจ้าหนี้ไปเรียกจากลูกหนี้ก่อน ตามมาตรา ๖๔๘ **ทำให้เห็นถึงช่องทางความไม่เป็นธรรมอีกประการหนึ่ง**

(๓) ในกรณีที่เจ้าหนี้มีทรัพย์สินของลูกหนี้นยึดถือไว้เป็นประกัน เมื่อผู้ค้ำประกันร้องขอเจ้าหนี้จะต้องเอาทรัพย์สินนั้นไปชำระหนี้เสียก่อน หากไม่พอชำระหนี้จึงเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ส่วนที่เหลือได้ (มาตรา ๖๔๐) เช่น นายทองกู้เงินจากนายเงินเป็นจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยนำแหวนเป็นประกันให้แก่นายเงินไว้ด้วย (จ่านำ) ซึ่งแหวนมีมูลค่า ๕๐,๐๐๐ บาท และให้นายสมชายค้ำประกันด้วย ต่อมานายทองไม่ชำระหนี้ นายเงินจะต้องบังคับจากแหวนก่อน คือ นำแหวนไปขายทอด

ตลาดเพื่อเอาเงินมาชำระหนี้ก่อน ถ้าได้เงินไม่พอชำระหนี้จึงจะเรียกให้นายสมชายชำระหนี้ส่วนที่เหลืออีกได้

(๔) เจ้าหนี้ขยายกำหนดชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ โดยผู้ค้ำประกันไม่ได้ยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้น

(๕) หนี้ประธานขาดอายุความ เป็นเหตุให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นด้วย (มาตรา ๖๙๒)

ข้อยกเว้น (ตามกฎหมายเดิม) แต่ถ้าผู้ค้ำประกันระบุไว้ในสัญญาค้ำประกันว่า จะร่วมรับผิดชอบลูกหนี้หรือในฐานะลูกหนี้ร่วมแล้ว ผู้ค้ำประกันก็ไม่สามารถจะใช้สิทธิตามข้อ (๑)-(๓) ดังกล่าวได้ กล่าวคือ เจ้าหนี้สามารถบังคับให้ผู้ค้ำประกันเพียงคนเดียวชำระหนี้ให้แก่ตน โดยจะไม่บังคับเอาจากลูกหนี้ก่อนก็ได้ เช่น นายสมใจกู้เงินจากธนาคารเป็นจำนวนเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีนายประสงค์เป็นผู้ค้ำประกันโดยในสัญญาค้ำประกันระบุว่า นายประสงค์จะรับผิดชอบหนี้ของนายสมใจในฐานะลูกหนี้ร่วมกับนายสมใจ ต่อมานายสมใจผิดนัดไม่ชำระหนี้ ธนาคารมีสิทธิเรียกให้นายประสงค์เพียงคนเดียวหรือร่วมกันกับนายสมใจทั้งสองคนให้ชำระหนี้จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาทได้ทันที โดยไม่ต้องไปเรียกให้นายสมใจชำระหนี้ก่อนแล้วจึงเรียกให้นายประสงค์ชำระหนี้ก็ได้ ซึ่งจะเห็นว่าถึงแม้จะมีกฎหมายให้สิทธิแก่ผู้ค้ำประกันที่จะป้ายเบี่ยงได้ แต่เจ้าหนี้ส่วนใหญ่ก็สามารถอาศัยช่องทางต่าง ๆ ในการตกลงยกเว้น เช่น อำนาจการต่อรองที่สูงกว่าของเจ้าหนี้ทำให้ผู้ค้ำประกันส่วนใหญ่ต้องยอมเสียเปรียบ ถ้าความเป็นธรรมหรือความยุติธรรมคือความเท่าเทียมกัน (ซึ่งในทางกฎหมายส่วนใหญ่

จะเน้นความยุติธรรมตามแนวคิดนี้ ส่วนแนวคิดเรื่องความแตกต่างอย่างมีเหตุผลตามความเหมาะสม ไม่ว่าจะเหมาะสมตามความสามารถหรือเหมาะสมตามสิทธิหน้าที่ ฯลฯ จะเป็นแนวคิดรองหรือข้อยกเว้น) ก็จะเห็นว่าเกิดความไม่เป็นธรรมหรือไม่ยุติธรรม

๒) สิทธิของผู้ค้าประกันในการถือเอาประโยชน์แห่งเงินเวลา

ลูกหนี้ไม่ได้ผิดนัด แต่ไม่สามารถถือเอาประโยชน์แห่งเงินเวลาได้ ต้องชำระหนี้ก่อนกำหนด เช่น ลูกหนี้ทำลายหรือทำให้ลดน้อยถอยลงซึ่งหลักประกัน หรือไม่ให้ประกันในเมื่อจำเป็นต้องให้ เป็นต้น ซึ่งทำให้เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ก่อนเวลาที่กำหนด เช่นนี้ แต่จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ไม่ได้ (มาตรา ๖๔๗)

กรณีที่สอง คือ สิทธิของผู้ค้าประกันภายหลังผู้ค้าประกันชำระหนี้ (มาตรา ๖๔๓ ถึง มาตรา ๖๔๗)

เมื่อผู้ค้าประกันชำระหนี้แก่เจ้าหนี้แทนลูกหนี้ไปแล้ว ผู้ค้าประกันมีสิทธิดังต่อไปนี้

๑) มีสิทธิรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ไปไล่เบี้ยเอาเงินที่ตนชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แทนลูกหนี้ไป จากลูกหนี้เท่าจำนวนที่ตนได้ชดใช้แทนลูกหนี้ไปแล้ว (ต้น ดอกเบี้ย และค่าเสียหาย) ตามมาตรา ๖๔๓ วรรคแรกบัญญัติไว้ เช่น นายจันทร์กู้เงินนายอังคาร ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีนายดำเป็นผู้ค้าประกัน ต่อมาเมื่อถึงกำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ นายจันทร์ไม่ยอมจ่าย นายดำจึงชำระหนี้แทนนายจันทร์จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นายอังคาร ดังนั้น นายดำจึงมีสิทธิเรียกเงินดังกล่าวคือจากนายจันทร์ได้

๒) มีสิทธิไล่เบี้ยเอากับผู้ค้าประกันรายอื่น ๆ เพราะผู้ค้าประกันหลายคนค้าประกันลูกหนี้รายเดียวกัน ถือเป็นลูกหนี้ร่วม เว้นแต่ตกลงเป็นอย่างอื่น

๓) มีสิทธิรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีต่อลูกหนี้ ถ้าเจ้าหนี้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ (มาตรา ๖๔๓ วรรคสอง) เช่น ลูกหนี้นำแหวนเพชรมาจำนำประกันการชำระหนี้ด้วย เป็นต้น เมื่อผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไปแล้ว ผู้ค้าประกันย่อมรับช่วงสิทธิดังกล่าวด้วย ตัวอย่างเช่น นายดำกู้เงินจากนายขาวเป็นเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยนำที่ดินราคา ๕๐๐,๐๐๐ บาท ไปจดทะเบียนจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ดังกล่าว และยังมีนายทองเป็นผู้ค้าประกันในหนี้จำนวนดังกล่าว ต่อมา เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้เงินกู้ยืม นายดำไม่ยอมจ่าย นายทองจึงชำระหนี้ให้นายขาวแทนนายดำตามสัญญาผู้ค้าประกัน เช่นนี้นายทองจึงมีสิทธิไล่เบี้ยเงินจำนวนดังกล่าวคืนจากนายดำ และยังมีช่วงสิทธิจำนองในที่ดินของนายดำดังกล่าวจากนายขาวด้วย

๔) สิทธิที่จะเรียกร้องให้เจ้าหนี้รับผิดชอบในกรณีที่เจ้าหนี้ทำให้ผู้ค้าประกันไม่อาจรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ได้

๕) รับผิดหรือชำระหนี้ไม่เกินที่ตกลงค้าประกันไว้ (ที่เหลือลูกหนี้รับผิดชอบ)

๖) สิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ต่อสู้เจ้าหนี้ (มาตรา ๖๔๔) เช่น หนี้ขาดอายุความ เป็นต้น

สิทธิของผู้ค้าประกันที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ในทางกลับกันก็เป็นหน้าที่ของเจ้าหนี้ แต่เจ้าหนี้จำนวนไม่น้อยก็มักจะอาศัยอำนาจการต่อรองที่

เหนือกว่า เอาเปรียบทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะผู้ค้าประกัน ซึ่งโดยปกติ ผู้ค้าประกัน ก็มีหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายอยู่แล้ว หลายประการ เช่น

๑) หน้าที่ต้องรับผิดชอบชำระหนี้แทนลูกหนี้ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดการชำระหนี้ (มาตรา ๖๘๐ วรรคแรก)

๒) หน้าที่ต้องไม่ปกปิดเล็กค้าประกันโดยเจ้าหนี้ไม่ยินยอม ยกเว้นการค้าประกันที่เป็นคราวเป็นงวด (มาตรา ๖๙๙ วรรคแรก)

๓) หน้าที่ต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้ค้าประกันรายอื่นที่ค้าประกันลูกหนี้รายเดียวกัน ยกเว้นแต่ตกลงเป็นอย่างอื่น

๔) หน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อผู้รับเรื้อน (ผู้ค้าประกันของผู้ค้าประกัน) เมื่อผู้รับเรื้อนชำระหนี้แทนไป

ถึงแม้จะมีบางกรณีที่ทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบที่มีต่อเจ้าหนี้ตามสัญญาการค้าประกัน เช่น

ก. ถ้าหนี้ที่ตนค้าประกันนั้นได้กำหนดวันชำระหนี้ไว้แน่นอน แล้วต่อมาเจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้แล้ว ผู้ค้าประกันเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด (มาตรา ๗๐๐) เช่น นายดำกู้เงินจากนายขาวกำหนดชำระคืนภายใน ๑ ปี โดยมีนายฟ้าเป็นผู้ค้าประกัน ต่อมานายขาวขยายเวลาการชำระหนี้จาก ๑ ปี เป็น ๒ ปี โดยนายฟ้าไม่ได้ยินยอมด้วย นายฟ้าเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดตามสัญญาการค้าประกัน แต่ถ้านายฟ้ายินยอมด้วยการผ่อนเวลาดังกล่าวก็ยังคงต้องรับผิดชอบตามสัญญาการค้าประกันอยู่

ข. เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว ผู้ค้าประกันขอชำระหนี้แทนลูกหนี้ ถ้าเจ้าหนี้ไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้าประกันก็เป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด (มาตรา ๗๐๑) เช่น นายดำกู้เงินจากนายขาวกำหนดชำระคืนในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ โดยมีนายฟ้าเป็นผู้ค้าประกัน ครั้นถึงกำหนดแล้วนายดำไม่ชำระหนี้ นายฟ้าจึงนำเงินไปชำระแทน แต่นายขาวไม่ยอมรับ โดยไม่มีเหตุที่จะอ้างกฎหมายได้ นายฟ้าเป็นอันหลุดพ้นความรับผิดตามสัญญาการค้าประกัน

แต่เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วจะพบว่า สิทธิของผู้ค้าประกันที่กฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครองไว้นั้น ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพราะมักจะถูกอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าของฝ่ายเจ้าหนี้ ให้มีการตกลงยกเว้น เช่น สิทธิการการชำระหนี้ที่ผู้ค้าประกันมี โดยสามารถจ่ายเบี่ยงให้เจ้าหนี้ไปเรียกลูกหนี้ให้ชำระหนี้ก่อน ตามมาตรา ๖๘๘ มาตรา ๖๘๙ และมาตรา ๖๙๐ มักจะถูกยกเว้น โดยให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบอย่างเดียวกันกับลูกหนี้ หรือให้เป็นลูกหนี้ร่วม เป็นเหตุให้ผู้ค้าประกันไม่สามารถจ่ายเบี่ยงได้ (มาตรา ๖๙๑) และยังเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ค้าประกันบางรายต้องล้มละลายไปก็มี ด้วยเหตุนี้รัฐจึงมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อคุ้มครองสิทธิและสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ค้าประกันและผู้จำนองที่มีใช้ลูกหนี้ชั้นต้น โดยออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๗๗ ก. เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

โดยมีมาตรา ๒ บัญญัติไว้ว่า “พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา” ซึ่งจะมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

โดยมีสาระสำคัญในการแก้ไข นอกจากมาตรา ๖๘๑ ที่กล่าวมาตอนต้น แล้ว ยังมีอีกดังต่อไปนี้

มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖๘๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยบัญญัติไว้ว่า

“มาตรา ๖๘๑/๑ ข้อตกลงใดที่กำหนดให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม ข้อความนั้นเป็นโมฆะ”

มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖๘๕/๑ ของหมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไปของลักษณะ ๑๑ คำประกัน ของบรรพ ๓ เอกเทศสัญญา แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยบัญญัติไว้ว่า

“มาตรา ๖๘๕/๑ บรรดาข้อตกลงเกี่ยวกับการค้าประกันที่แตกต่างไปจากมาตรา ๖๘๑ บรรคหนึ่ง บรรคสอง และบรรคสาม มาตรา ๖๙๔ มาตรา ๖๙๘ และมาตรา ๖๙๙ เป็นโมฆะ”

มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๘๖

แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๘๖ เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด และไม่ว่าการณ์จะเป็นประการใดเจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้าประกันมิได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ค้าประกันที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ

ในกรณีที่เจ้าหนี้มิได้มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้น บรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง

เมื่อเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้หรือผู้ค้าประกันมีสิทธิชำระหนี้ได้ตามวรรคหนึ่ง ผู้ค้าประกันอาจชำระหนี้ทั้งหมดหรือใช้สิทธิชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ที่ลูกหนี้อยู่กับเจ้าหนี้ก่อนการผิดนัดชำระหนี้ ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่ตนต้องรับผิดก็ได้ และให้นำความในมาตรา ๗๐๑ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในระหว่างที่ผู้ค้าประกันชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ของลูกหนี้ตามวรรคสาม เจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นเพราะเหตุที่ลูกหนี้ผิดนัดในระหว่างนั้นมิได้

การชำระหนี้ของผู้ค้าประกันตามมาตรา นี้ ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้ค้าประกันตามมาตรา ๖๙๓”

มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๙๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน คือ

“มาตรา ๖๙๑ ในกรณีที่เจ้าหนี้กระทำการใด ๆ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น ถ้าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดแล้วก็ดี ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดดังกล่าวไม่ครบถ้วนแต่ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ส่วนที่เหลือนั้นแล้วก็ดี ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่ได้ลดดังกล่าวแต่ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดนั้นแล้วก็ดี ทั้งนี้ไม่ว่าจะล่วงหน้ากำหนดเวลาชำระหนี้ตามที่ได้ลดดังกล่าวแล้วหรือไม่ก็ตาม ให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกัน

ข้อตกลงใดที่มีผลเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ค้ำประกันให้มากกว่าที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ”

มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๐๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน คือ

“มาตรา ๗๐๐ ถ้าค้ำประกันหนี้อื่นจะต้องชำระ ณ เวลาที่กำหนดแน่นอนและเจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันยอมหลุดพ้นจากความรับผิด เว้นแต่ผู้ค้ำประกันจะได้ตกลงด้วยการผ่อนเวลานั้น

ข้อตกลงที่ผู้ค้ำประกันทำไว้ล่วงหน้าก่อนเจ้าหนี้ผ่อนเวลาอันมีผลเป็นการยินยอมให้เจ้าหนี้ผ่อนเวลา ข้อตกลงนั้นใช้บังคับมิได้”

มาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ บัญญัติไว้ว่า “บทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบกระเทือนถึงสัญญาที่ได้ทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เว้นแต่กรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ สิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกัน ให้เป็นไปตามมาตรา ๖๘๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่เจ้าหนี้กระทำการใด ๆ นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น ให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกันตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙๑ วรรคหนึ่งแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

จากบทบัญญัติของกฎหมายที่แก้ไขใหม่ทีกล่าวมานี้ ทำให้เห็นถึงสิทธิของผู้ค้ำประกันที่เปลี่ยนแปลงไปหลายประการ ดังจะเปรียบเทียบใน

ประเด็นสำคัญให้เห็นดังต่อไปนี้

สิทธิของผู้ค้าประกันตามกฎหมายเดิม (ก่อนการแก้ไขปี พ.ศ. ๒๕๕๗)	สิทธิของผู้ค้าประกันตามกฎหมายใหม่ (ภายหลังการแก้ไขแล้ว ปี พ.ศ. ๒๕๕๗)
<p>ประเด็น การทำสัญญาค้ำประกัน</p> <p>๑. มีสิทธิจำกัดความรับผิดชอบได้ (โดยกำหนดจำนวนเงิน หรือระยะเวลา ที่ตกลงกันให้รับผิดชอบ) แต่ถ้าไม่ได้ตกลงกันเป็นพิเศษจึงจะถือว่าทำสัญญาค้ำประกันแบบไม่จำกัดความรับผิด (ต้น ดอกเบี้ย และค่าเสียหาย ของหนี้ประธาน) (มาตรา ๖๘๑ วรรคแรก)</p> <p>๒. มีสิทธิทำสัญญาค้ำประกันหนี้ในอนาคตหรือหนี้ที่มีเงื่อนไข ทั้งแบบจำกัดหรือไม่จำกัดความรับผิดได้ อย่างไม่เคร่งครัด (มาตรา ๖๘๑ วรรคสอง)</p> <p>๓. มีสิทธิทำสัญญาค้ำประกันหนี้ที่ไม่ผูกพันลูกหนี้เพราะทำด้วยความสำคัญผิดหรือเพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถ ได้ โดยถ้าผู้ค้าประกันรู้เหตุนั้นในขณะที่ทำสัญญา ก็ผูกพันผู้ค้าประกันได้ (มาตรา ๖๘๑ วรรคสาม)</p>	<p>ประเด็น การทำสัญญาค้ำประกัน</p> <p>๑. มีสิทธิจำกัดความรับผิดชอบได้ (โดยกำหนดจำนวนเงิน หรือระยะเวลา ที่ตกลงกันให้รับผิดชอบ) แต่ถ้าไม่ได้ตกลงกัน ให้ถือว่าทำสัญญาค้ำประกันแบบไม่จำกัดความรับผิด (ต้น ดอกเบี้ย และค่าเสียหาย ของหนี้ประธาน)(มาตรา ๖๘๑ วรรคแรก)</p> <p>๒. มีสิทธิทำสัญญาค้ำประกันหนี้ในอนาคตหรือหนี้ที่มีเงื่อนไข (โดยเคร่งครัด) แต่ต้องระบุวัตถุประสงค์ในการก่อหนี้รายที่ค้ำประกัน ลักษณะของมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุดที่ค้ำประกัน และระยะเวลาในการก่อหนี้ที่จะค้ำประกัน เว้นแต่เป็นการค้ำประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลายคราวตามมาตรา ๖๙๙ จะไม่ระบุระยะเวลาดังกล่าวก็ได้ (มาตรา ๖๘๑ วรรคสอง)</p> <p>๓. มีสิทธิทำสัญญาค้ำประกันหนี้ที่ไม่ผูกพันลูกหนี้เพราะทำด้วยความสำคัญผิดหรือเพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถ ก็อาจประกันได้ ถ้าผู้ค้าประกันรู้เหตุนั้นในขณะที่ทำสัญญา (มาตรา ๖๘๑ วรรคสาม)</p>

สิทธิของผู้ค้าประกันตามกฎหมายเดิม (ก่อนการแก้ไขปี พ.ศ. ๒๕๕๗)	สิทธิของผู้ค้าประกันตามกฎหมายใหม่ (ภายหลังการแก้ไขแล้ว ปี พ.ศ. ๒๕๕๗)
<p>ประเด็น สิทธิก่อนการชำระหนี้</p> <p>๑. สิทธิในการขายเบี่ยง ตามมาตรา ๖๔๘ และ มาตรา ๖๔๙ นั้น สามารถทำสัญญาตกลงยกเว้นกันได้ โดยตกลงให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้หรือในฐานะลูกหนี้ร่วมก็ใช้ได้</p> <p>๒. สิทธิตามมาตรา ๖๔๑ มาตรา ๖๔๔ มาตรา ๖๔๗ และมาตรา ๖๔๙ อาจจะตกลงยกเว้นหรือแตกต่างไปจากบทบัญญัติได้</p> <p>๓. เมื่อลูกหนี้ผิดนัดแล้ว เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบได้ ถ้ามีข้อตกลงให้รับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้หรือในฐานะลูกหนี้ร่วมจะเรียกจากผู้ค้าประกันก่อนก็ได้ โดยผู้ค้าประกันไม่มีสิทธิเรียกให้มีหนังสือบอกกล่าวก่อน</p>	<p>ประเด็น สิทธิก่อนการชำระหนี้</p> <p>๑. สิทธิในการทำสัญญาการค้าประกัน ในเรื่อง ข้อตกลงที่กำหนดให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้หรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ (ใช้ไม่ได้) (มาตรา ๖๔๑/๑)</p> <p>๒. สิทธิตามมาตรา ๖๔๕/๑ ที่บัญญัติให้ว่า บรรดาข้อตกลงเกี่ยวกับการค้าประกันที่แตกต่างไปจากมาตรา ๖๔๑ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๖๔๔ มาตรา ๖๔๘ และมาตรา ๖๔๙ เป็นโมฆะ</p> <p>๓. สิทธิได้รับหนังสือบอกกล่าวก่อนการบังคับทกลีวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด และสิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ก่อนได้รับหนังสือบอกกล่าว แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ค้าประกันที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ (มาตรา ๖๔๖ วรรคหนึ่งใหม่)</p> <p>ถ้าไม่มีหนังสือบอกกล่าว มีสิทธิหลุดพ้นความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น บรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังพ้นกำหนดทกลีวัน</p>

สิทธิของผู้ค้าประกันตามกฎหมายเดิม (ก่อนการแก้ไขปี พ.ศ. ๒๕๕๗)	สิทธิของผู้ค้าประกันตามกฎหมายใหม่ (ภายหลังการแก้ไขแล้ว ปี พ.ศ. ๒๕๕๗)
<p>ประเด็น สิทธิผลภายหลังการชำระหนี้แทนลูกหนี้</p> <p>๑. สิทธิในการรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้เพื่อไปไล่เบียดเอาลูกหนี้ ในหนี้ที่ตนชำระแทนไป (ต้น ดอกเบี้ย และค่าเสียหาย) (มาตรา ๖๙๓)</p> <p>๒. ไล่เบียดเอาจากผู้ค้าประกันอื่นที่ผู้ค้าประกันหนี้รายเดียวกับตน (ตามส่วนที่เขาต้องรับผิดชอบ)</p>	<p>๔. มีสิทธิชำระหนี้ทั้งหมดหรือใช้สิทธิตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่กับเจ้าหนี้ก่อนการผิदनัดชำระหนี้ เฉพาะในส่วนที่ตนต้องรับผิดชอบ และมีสิทธิตามมาตรา ๗๐๑ ด้วย</p> <p>ประเด็น สิทธิผลภายหลังการชำระหนี้แทนลูกหนี้</p> <p>๑. สิทธิในการรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้เพื่อไปไล่เบียดเอาลูกหนี้ ในหนี้ที่ตนชำระแทนไป (ต้น ดอกเบี้ย และค่าเสียหาย) (มาตรา ๖๙๓)</p> <p>๒. ไล่เบียดเอาจากผู้ค้าประกันอื่นที่ผู้ค้าประกันหนี้รายเดียวกับตน (ตามส่วนที่เขาต้องรับผิดชอบ)</p> <p>๓. สิทธิที่ไม่ต้องเสียดอกเบี้ยเพิ่ม ในระหว่างที่ผู้ค้าประกันชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ของลูกหนี้ตามมาตรา ๖๘๖ วรรคสาม (มาตรา ๖๘๖ วรรคสี่)</p> <p>๔. การชำระหนี้ของผู้ค้าประกันตามมาตรา ๖๘๖ นี้ ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้ค้าประกันตามมาตรา ๖๙๓ คือสิทธิผลภายหลังการชำระหนี้ (มาตรา ๖๘๖ วรรคห้า)</p>

<p>สิทธิของผู้ค้าประกันตามกฎหมายเดิม (ก่อนการแก้ไขปี พ.ศ. ๒๕๕๗)</p>	<p>สิทธิของผู้ค้าประกันตามกฎหมายใหม่ (ภายหลังการแก้ไขแล้ว ปี พ.ศ. ๒๕๕๗)</p>
	<p>๕. สิทธิตามมาตรา ๖๙๑ ใหม่ คือ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำการใด ๆ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้าประกันรวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์หนี้รายนั้น ถ้าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดแล้วก็ดี ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดดังกล่าวไม่ครบถ้วนแต่ผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ส่วนที่เหลือนั้นแล้วก็ดี ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่ได้ลดดังกล่าวแต่ผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดนั้นแล้วก็ดี ทั้งนี้ไม่ว่าจะล่วงเลยกำหนดเวลาชำระหนี้ตามที่ได้ลดดังกล่าวแล้วหรือไม่ก็ตาม ให้ผู้ค้าประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้าประกัน (มาตรา ๖๙๑ วรรคแรก ใหม่)</p> <p>๖. ข้อตกลงใดที่มีผลเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ค้าประกันให้มากกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙๑ วรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ (มาตรา ๖๙๑ วรรคสอง)</p>

<p>สิทธิของผู้ค้าประกันตามกฎหมายเดิม (ก่อนการแก้ไขปี พ.ศ. ๒๕๕๗)</p>	<p>สิทธิของผู้ค้าประกันตามกฎหมายใหม่ (ภายหลังการแก้ไขแล้ว ปี พ.ศ. ๒๕๕๗)</p>
<p>ประเด็น ความระงับสิ้นไปแห่งการค้ำประกัน</p> <p>๑. หนี้ประธานระงับ ผู้ค้าประกันมีสิทธิหลุดพ้นความรับผิด (มาตรา ๖๙๔)</p> <p>๒. สิทธิบอกเลิกในกรณีที่ค้ำประกันหนี้เพื่อกิจการเนื่องกันไปหลายคราว (มาตรา ๖๙๙)</p> <p>๓. สิทธิหลุดพ้นความรับผิด ในกรณีเจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ โดยผู้ค้าประกันไม่ยินยอม(มาตรา ๗๐๐)</p> <p>๔. ผู้ค้าประกันขอชำระหนี้ตั้งแต่เมื่อหนี้ครบกำหนด แต่เจ้าหนี้ไม่ยอมรับโดยไม่มีเหตุผลทางกฎหมาย ผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นความรับผิด (มาตรา ๗๐๑)</p>	<p>ประเด็น ความระงับสิ้นไปแห่งการค้ำประกัน</p> <p>๑. หนี้ประธานระงับ ผู้ค้าประกันมีสิทธิหลุดพ้นความรับผิด (มาตรา ๖๙๔)</p> <p>๒. สิทธิบอกเลิกในกรณีที่ค้ำประกันหนี้เพื่อกิจการเนื่องกันไปหลายคราว (มาตรา ๖๙๙)</p> <p>๓. สิทธิหลุดพ้นความรับผิด ในกรณีเจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ โดยผู้ค้าประกันไม่ยินยอม (มาตรา ๗๐๐)</p> <p>๔. ข้อตกลงที่ผู้ค้าประกันทำไว้ล่วงหน้าก่อนเจ้าหนี้ผ่อนเวลาอันมีผลเป็นการยินยอมให้เจ้าหนี้ผ่อนเวลา ข้อตกลงนั้นใช้บังคับมิได้ (มาตรา ๗๐๐วรรคสอง)</p> <p>๕. ผู้ค้าประกันขอชำระหนี้ตั้งแต่เมื่อหนี้ครบกำหนด แต่เจ้าหนี้ไม่ยอมรับโดยไม่มีเหตุผลทางกฎหมาย ผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นความรับผิด (มาตรา ๗๐๑)</p>

จากการเปรียบเทียบนี้ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การแก้ไขกฎหมายใหม่ในครั้งนี้อย่างน้อยก็ทำให้สิทธิบางอย่างหรือหลายอย่างของผู้ค้าประกันได้รับการคุ้มครองมากขึ้น แต่ในทางกลับกันก็ทำให้สิทธิของเจ้าหนี้ลดน้อยลงไปบางประการหรือหลายประการ พร้อมกันนั้นก็ทำให้เจ้าหนี้มีหน้าที่เพิ่มมากขึ้น อันอาจนำไปสู่ปัญหาในทางปฏิบัติในหลาย ๆ ขั้นตอน ซึ่งในที่นี้ขอสรุปนำมากล่าว ๔ ขั้นตอน คือ

๑. ปัญหาในขั้นตอนของการทำสัญญาค้ำประกัน

การแก้ไขกฎหมายค้ำประกัน ในบางมาตราและบางส่วนใหม่ คือ

๑.๑ สัญญาค้ำประกันหนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไข ต้องระบุวัตถุประสงค์ในการก่อหนี้ รายที่ค้ำประกัน ลักษณะของมูลหนี้ จำนวนเงินสูงสุดที่ค้ำประกัน และระยะเวลาในการก่อหนี้ที่จะค้ำประกัน (มาตรา ๖๘๑ วรรคสอง)

๑.๒ สัญญาค้ำประกันต้องระบุหนี้หรือสัญญาที่ค้ำประกันไว้โดยชัดแจ้ง และผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดชอบเฉพาะหนี้หรือสัญญาที่ระบุไว้เท่านั้น (มาตรา ๖๘๑ วรรคสาม)

๑.๓ ข้อตกลงที่ทำให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบเช่นลูกหนี้ร่วม ข้อตกลงที่กำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบ ลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม เป็นโมฆะ (มาตรา ๖๘๑/๑)

๑.๔ ข้อตกลงเกี่ยวกับการค้ำประกันที่แตกต่างไปจาก มาตรา ๖๘๑ วรรคแรก วรรคสอง และวรรคสาม มาตรา ๖๘๔ (ผู้ค้ำประกันยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ที่มีต่อเจ้าหนี้) มาตรา ๖๘๘ (ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเมื่อหนี้ของลูกหนี้ระงับ) และมาตรา ๖๘๙ (การบอกเลิกการค้ำประกันเพื่อกิจการต่อเนื่องไปหลายคราว) เป็นโมฆะ (มาตรา ๖๘๕/๑)

ทำให้มีผลกระทบต่อทางปฏิบัติในขั้นตอนของการทำสัญญาค้ำประกัน ทั้ง ๔ หัวข้อที่กล่าวมานี้ ถึงแม้มาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ บัญญัติไม่ให้มีผลย้อนหลัง กล่าวคือ บทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ (ทั้ง ๒๔ มาตรา) ไม่กระทบกระเทือนถึงสัญญาที่ได้ทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เว้นแต่กรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (เช่น มาตรา ๖๙๑) แต่การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีอยู่ก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หลังจากพระราชบัญญัตินี้บังคับใช้แล้ว ผู้ค้ำประกันอาจไม่ยอมเป็นผู้ค้ำประกันต่อไป อันจะทำให้การปรับโครงสร้างหนี้ใหม่ไม่สำเร็จ และในการทำสัญญาค้ำประกันกันใหม่ เจ้าหนี้อาจให้ผู้ที่จะมาทำสัญญาค้ำประกัน

(สัญญาอุปการณ) หนี้ของลูกหนี้นั้น เข้าทำสัญญาประธานโดยเป็นลูกหนี้ร่วมในสัญญาประธานร่วมกัน ซึ่งเป็นเหตุให้ลูกหนี้เข้าถึงสินเชื่อยากขึ้น หรือไม่ก็ต้องใช้หลักทรัพย์มาเป็นหลักประกันมากขึ้น

๒. ขั้นตอนก่อนการชำระหนี้

ก่อนการชำระหนี้ผู้ค้ำประกันมีสิทธิบายเบี่ยงให้เจ้าหนี้เรียกชำระเอาากับลูกหนี้ก่อนเป็นต้น เพราะประเด็นการตกลงเข้าทำสัญญาค้ำประกันนั้นถึงกฎหมายเดิมจะให้สิทธิไว้ แต่ผู้ค้ำประกันก็มีอำนาจต่อรองน้อย เนื่องจากต้องระมัดระวังจะไปกระทบต่อสัญญาประธานระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ กล่าวคือ ถ้าผู้ค้ำประกันไม่ตกลงยินยอมรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้หรือเป็นลูกหนี้ร่วม เจ้าหนี้ก็อาจจะไม่ยอมทำสัญญาประธานกับลูกหนี้ เป็นเหตุให้ลูกหนี้เสียประโยชน์ ดังนั้นผู้ค้ำประกันจึงต้องจำใจทำไปและมีผลบังคับตามกฎหมาย แต่พอแก้ไขแล้วทำให้เห็นว่า ข้อความที่ตกลงให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้หรือในฐานะลูกหนี้ร่วมนั้นใช้ไม่ได้ (คือเป็นโมฆะ) ทำให้อำนาจต่อรองเริ่มมาใกล้เคียงกันมากขึ้น ถึงจะยังไม่เท่าเทียมกันเสียทีเดียวก็ตาม เพราะความเป็นธรรมหรือความยุติธรรมทางกฎหมายเอกชนส่วนใหญ่ยึดหลักความเท่าเทียมกันในอำนาจต่อรอง (สิทธิเสรีภาพ) ดังนั้นในกรณีนี้จึงถือได้ว่าเป็นการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ค้ำประกันได้ในระดับหนึ่ง แต่อาจเกิดปัญหาต่าง ๆ ในทางปฏิบัติตามมา เช่น ปัญหาลูกหนี้เข้าถึงสินเชื่อยากขึ้น และผู้ค้ำประกันต้องทำสัญญาร่วมเป็นลูกหนี้ชั้นต้น เป็นต้น เนื่องจากกฎหมายใหม่เมื่อพิจารณาฝ่ายเจ้าหนี้จะพบว่าสิทธิบางอย่างหายไป เช่น สิทธิการตกลงให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้หรือรับผิดชอบในฐานะลูกหนี้

ร่วม เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้ฝ่ายเจ้าหนี้เคร่งครัดในการปล่อยสินเชื้อมากขึ้น พร้อมทั้งต้องหาวิธีการคุ้มครองสิทธิของตนโดยวิธีการอื่น ๆ เช่น ให้ผู้ที่จะทำสัญญาค้ำประกันนั้นเข้าทำสัญญาเป็นลูกหนี้ร่วมในสัญญาประธาน เป็นต้น

นอกจากนั้นเมื่อลูกหนี้ผิดนัด ให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด และเจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้ำประกันมิได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ค้ำประกันที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ (มาตรา ๖๘๖ วรรคแรก) แต่หากเจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้ค้ำประกันจะหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ย และค่าสินไหมทดแทน และค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว (มาตรา ๖๘๖ วรรคสอง) ปัญหาทางปฏิบัติก็คือว่า ถ้าการผิดนัดเป็นงวด ๆ ในสัญญาเดียวกันต้องบอกเป็นหนังสือทุกครั้งหรือไม่ ถ้าไม่ส่งหนังสือบอกกล่าวก่อน ๖๐ วัน ผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดชอบดอกเบี้ยนั้น อาจจะเป็นผลเสียแก่หน่วยงานของรัฐได้ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าหนี้

ในกรณีที่เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้หรือผู้ค้ำประกันมีสิทธิชำระหนี้ตามมาตรา ๖๘๖ วรรคแรก ผู้ค้ำประกันอาจชำระหนี้ทั้งหมดหรือใช้สิทธิชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่กับเจ้าหนี้ก่อนการผิดนัดชำระหนี้ เฉพาะในส่วนที่ตนต้องรับผิดชอบก็ได้ หากเจ้าหนี้ไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันก็หลุดพ้นจากความรับผิดในหนี้นั้น (มาตรา ๖๘๖ วรรค

สาม) และในระหว่างที่ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ตามกรณีดังกล่าวนี้ เจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น เพราะเหตุที่ลูกหนี้ผิดนัดในระหว่างนั้นมีได้ (มาตรา ๖๘๖ วรรคสี่) ปัญหาก็คือเจ้าหนี้อาจเร่งฟ้องเร็วขึ้น ข้อดีก็คือเสียดอกเบี้ยน้อย แต่ก็อาจถูกบังคับคดีเร็วขึ้น

๓. ขั้นตอนภายหลังการชำระหนี้

สิทธิของผู้ค้ำประกันภายหลังการที่ผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปแล้ว คือ

๓.๑ การชำระหนี้ของผู้ค้ำประกันตามมาตรา ๖๘๖ นี้ ไม่ตัดสิทธิไล่เบี้ยและสิทธิอื่น ๆ ของผู้ค้ำประกันตามมาตรา ๖๙๓ (มาตรา ๖๘๖ วรรคท้าย)

๓.๒ หากเจ้าหนี้กระทำการใด ๆ อันเป็นการลดจำนวนหนี้ที่มีการค้ำประกัน ลดดอกเบี้ย ลดค่าสินไหมทดแทน หรือลดค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น ถ้ามีการชำระหนี้ตามที่ได้ลดครบถ้วนแล้ว ไม่ว่าจะชำระโดยลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน (มาตรา ๖๙๑ วรรคแรก) หากมีข้อตกลงใดที่มีผลเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ค้ำประกันให้มากกว่าที่กำหนดนี้ ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ (มาตรา ๖๙๑ วรรคท้าย) ซึ่งใช้กับกรณีที่เจ้าหนี้กระทำการใด ๆ ดังกล่าวนี้นี้ หลังวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย แม้จะได้ทำสัญญาค้ำประกันก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับก็ตาม จากการแก้ไขในประเด็นนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เช่น เจ้าหนี้ อาจจะไม่ยอมลดหนี้หรือลดหนี้ยากขึ้น

๔. ขั้นตอนการระงับสิ้นไปแห่งสัญญาค้ำประกัน

หากเจ้าหน้าที่ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ในสัญญาค้ำประกันที่มีกำหนดเวลาชำระหนี้ที่แน่นอน ผู้ค้ำประกันยอมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้ค้ำประกันจะได้ตกลงด้วยในการผ่อนเวลานั้น (มาตรา ๗๐๐ วรรคแรก) ข้อตกลงที่ผู้ค้ำประกันทำไว้ล่วงหน้าอันมีผลเป็นการยินยอมให้เจ้าหน้าที่ผ่อนเวลา ข้อตกลงนั้นใช้บังคับไม่ได้ (มาตรา ๗๐๐ วรรคท้าย) ซึ่งจากการแก้ไขในประเด็นนี้ อาจก่อให้เกิดปัญหาทางปฏิบัติ เช่น ทำให้การผ่อนระยะเวลาทำได้ยากขึ้น เป็นต้น

นอกจากนั้น ตั้งแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้นไป แบบฟอร์มของสัญญาค้ำประกันที่ผู้เป็นเจ้าของร่างเอาไว้ จำเป็นต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่ ไม่ให้มีข้อความที่ระบุให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้หรือในฐานะลูกหนี้ร่วม หรือข้อความใดในทำนองนี้ เพราะถ้ามีข้อความเช่นนี้ ใช้ไม่ได้คือตกเป็นโมฆะ ส่วนที่ทำสัญญาค้ำประกันกันมาก่อนแล้วนั้นก็ยังคงใช้ได้ (มาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗)

สรุป สิทธิของผู้ค้ำประกันตามที่กฎหมายเดิมให้การรับรองและคุ้มครองไว้นั้น ในทางปฏิบัติ

ใช้ไม่ค่อยได้ผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพราะเหตุว่า เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจต่อรองที่สูงกว่า มักจะใช้สิทธิของตนไปจำกัดสิทธิของผู้ค้ำประกัน ทำให้การใช้สิทธิของผู้ค้ำประกันในกรณีนี้ใช้ไม่ได้หรือใช้ได้น้อยลง โดยการบีบบังคับทางใดทางหนึ่งให้ผู้ค้ำประกันจำต้องยอมตกลงรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้หรือในฐานะลูกหนี้ร่วม ทั้งที่ผู้ค้ำประกันไม่ได้รับประโยชน์ (เนื้อไม่ได้กิน หนังไม่ได้อรงนั่ง) แต่กลับต้องรับผิดชอบ (เอากระดูกมาแขวนคอ) เหมือนกับเป็นลูกหนี้ชั้นต้น ครั้นเมื่อแก้ไขกฎหมายใหม่ที่บัญญัติให้ข้อตกลงให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้หรือในฐานะลูกหนี้ร่วมนั้นเป็นโมฆะ จึงถือเป็นการสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ค้ำประกัน ให้ดีขึ้นอีกระดับหนึ่ง แต่ก็ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในขั้นตอนทำสัญญาค้ำประกัน ขั้นตอนก่อนการชำระหนี้ ขั้นตอนภายหลังการชำระหนี้ และขั้นตอนการระงับสิ้นไปของสัญญาค้ำประกัน ซึ่งคงต้องร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขต่อไป แต่อย่างน้อย ณ วันนี้ก็ถือได้ว่าสิทธิของผู้ค้ำประกันก็ได้รับการคุ้มครองให้ดีขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง เพิ่มความเท่าเทียมกันขึ้นมาได้อีกระดับหนึ่ง ก็ได้แต่หวังว่าจะเกิดความเป็นธรรมหรือความยุติธรรมมากขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ เอกเทศสัญญา ลักษณะ ๑๑ คำประกัน โดยมีพระราชกฤษฎีกา ให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒.

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๗๗ ก. เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย* (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙)

Rawls, John, *A Theory of Justice* (Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1971)

